

Kapten Puurand rajas Eesti allveelaevastiku

ALLVEELAEV KALEV

- **Möötmad: pikkus 59,5 meetrit, kõrgus 7,5 meetrit, laius 3,6 meetrit.**
- **Laeval oli 8 torpeedot, õhutõrjekahur, 20 miini.**
- **Sukeldumissügavus 90 meetrit.**

sõnul on vallas plaanis püstitada legendaarse meremehe taluasele mälestusmärk. "Mõte hakkas liikuma Tamsalule linna nime andmise kümnenda ja valla moodustamise viieteistkümnenda aastapäeva ühisel peol 2006. aastal," rääkis Uudeberg.

Siis annetasid 19 ettevõtet ja eraisikut Verner Puuranna mälestuse jäädvustamiseks 15 000 krooni, mis oli esimene rahaline toetus mälestusmärgi rajamise tarvis.

"Mis kujul mälestusmärk tuleb, on esialgu detailselt otsustamata, kuid kindlasti tahame sellega teadvustada väärka eesti ohvitseri kaalukat ja mitmekülgset tegevust oma sünnimaal Eesti heaks," kinnitas vallavanem.

SA Jaan Poska Mälestusfond nõukogu esimees, Tartu ülikooli ja akadeemia Nord professor, õigusteadlane ja ajaloolane Peeter Järveld, kelle suvekodu asub Naisteväljal, on uurinud kunagise kuulsat külalainiku Verner Puuranna sisukat elulugu.

Põnev elukäik

Verner Puurand oli Virumaa mees, sündinud 27. septembril 1904. aastal Narvas.

"Hilisem legendaarne ohvitser Verner Puurand kaitses, relv käes, Eesti iseseisvust juba kahekümneaastase noorukina, kui osales sõjakooli kadetina 1924. aasta 1. detsembri mässukatse mahasurumises," rääkis Peeter Järveld.

Eesti mereväe esindajana saadeti ta

1930. aastate algul Inglismaale Eestile allveelaevade Lembit ja Kalev ehitamist organiseerima.

"Kui admiral Johan Pitkat nimetatakse Eesti mereväe isaks, siis meie Eesti allveelaevastiku rajaja oli Verner Puurand, kes isiklikult koordineeris allveelaeva Kalev ehitust. Kalev oli tüüpallveelaev, mille järgi ehitati maailmas sarnaseid allveelaevu," kõneles Järveld. 1939. aastast oli Verner Puurand allveelaeva Kalev komandör.

Nõukogude okupatsiooni ajal komandeeriti ta koos allveelaevaga Kalev Liibavi ja seal Nõukogude Liidu ning Saksamaa vahel alanud sõja tõttu Kroonlinna.

Kroonlinnast õnnestus Verner Puurannal jõuda tagasi Eestisse. 1941. aasta suvel varjas ta end Virumaal. Ta osales aastal 1941 Eestis toimunud nn Suvesõjas, võttes osa Pärnu, Tallinna, Paldiski, Hiiu- ja Saaremaa vabastuslahinguist.

Kogenud Eesti ohvitser ja viit võõrkeelt valdav Verner Puurand kutsuti 1941. aastal Saksa sõjaväkke ja temast sai Saksa luurekooli ülem Leetses. 1944. aastal õnnestus Verner Puurannal koos perega pääseda Saksamaale Regensburgi. Seejärel vajas tema teeneid juba USA armee. 1946. aastal oli Verner Puurand Ameerika armee peakorteris juures Balti rahvaste sideohvitser. Professor Peeter Järveld rääkis, et sellel perioodil korraldas Puurand Balti päritolu sõjavangide valve-, töö- ja tehnilisi üksusi ning organiseeris Eesti sõjaväelaste asumist USAsse. Verner Puurand oli ka selle valveüksuse, kes hoidis silma peal Nürnbergi protsessi süüalustel, üks loojatest.

1948. aastal asus Verner Puurand koos perega elama Austraaliasse Brisbane'i, töötades seal ehitustevõtjana ning olles kohaliku Eesti Seltsi asutaja. Verner Puurand suri 12. juunil 1983. aastal Brisbane'is Eesti vabariigi majandusministrina eksilil.

Hans Verner Puurand koos abikaasa Kullaga oma lapsepõlvradadel Virumaal, kus ta külastas ka Rakvere linna.

Teet Su

Tamsalu vallas Naistevälja külas asub legendaarse meremehe, allveelaeva Kalev komandöri kaptenmajor Verner Puuranna (1904-1983) talukoht, mida hiljuti külastas meremehe Austraalias Brisbane'is elav poeg Hans Verner Puurand koos abikaasa Kullaga.

Liivo Raigna

liivo.raigna@virumaateataja.ee

Hans Verner Puuranna (77) kunagisest isakodust on järel vaid vundamenti varemed, kuid tema mälestustes on säilinud nii isakodu kui lapsepõlveaastad, mis Naisteväljal said veedetud.

Esimene kirkam mälestus, mis isaga seostub, on vast ehitatud allveelaeva Kalev saabumine Inglismaalt Tallinna. "Olin koos emaga selle rahvahulga seas, kes võttis Kalevi ja isa sellel uuel allveelaeval vastu punaste roosidega," meenutas Verner Puuranna poeg. Ja Naistevälja suved on talle meelde jäänud kui lapsepõlve kaunimad. "Isa, kelle üle ma uhkust tunnen, oli külalaste lemmik," ütles ta.

Punane Morris

Verner Puurand ostis Inglismaalt kahe uksega punast värvi sõiduauto Morris. "Sel ajal oli auto Eesti külas haruldus ja imetusobjekt. Kui isa autoga töölt koju sõitis, ootasid külalapsed teda," jutustas Hans Verner Puurand. Kapten Puurannal oli kombeks lapsi Naistevälja vahel sõidutada, mis kõigile muidugi palju rõõmu tegi.

Kapten viis Naistevälja lapsed oma Morrisega ka Tallinna, allveelaeva Kalev vaatama.

Tamsalu vallavanema Toomas Uudebergi

"Kalev oli tüüpallveelaev, mille järgi ehitati maailmas sarnaseid allveelaevu."

Peeter Järveld